

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

[Sefer Melakhim]

[Sefer Melakhim]

Shelomoh ben Yitshak

5565 [1804/1805]

א

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9706](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9706)

יג (א) בשנת עשרים ושלש
 שנה ליואש בן-אחזיהו
 מלך יהודה מלך יהואחז בן
 יהוא על-ישראל בשמרון שבע
 עשרה שנה (ב) ויעש הרע
 בעיני יהוה וילך אחר חטאת
 ירבעם בן-נבט אשר-חמני
 ארת-ישראל לאסר ממנה :
 (ג) ויהר-אף יהוה בישראל
 ויתגם ביד חזאל מלך-ארם וכיד
 בן-הדר בן-חואר כל-הימים :
 (ד) ויחל יהואחז את-פני יהוה
 וישמע אליו יהוה כי ראה את-

יג (א) אים דרייא אונד צוואנציגסטען
 יאהר יואש , זאָהן אחזיהו'ס ,
 קעניגס אין יהודה , ווארד יהואחז ,
 זאָהן יהוא'ס , קעניג איבער ישראל אין
 שמרון , אונד רעגירטע זיבענצעהן
 יאהר . (ב) ער טהאט , וואס דעם
 עוויגענמיספֿיל , פֿאלגטע הען וינדען
 ירבעם'ס , זאָהן נבט , דער ישראל
 פֿערפֿהרטע , אונד לים ניכט פֿאָן איהנען
 אב . (ג) דאָהער ערגרימטע דער
 צאָרן דעם עוויגען איבער ישראל ,
 אונד ער איבערגאב זיא דער געוואלט
 חזאל'ס , קעניגס אין ארם , אונד בן
 הדר'ס , זאָהן חזאל'ס , איינע לאַנגע
 צייט . (ד) יהואחז פֿלעהטע נון צום
 עוויגען , אונד דער עוויגע ערהערטע
 איהן , דען ער זאָהרען דרוק , וועלכען
 ישראל

לחץ באור

שבע ליהוא מלך יהואש , רוצה לאמר בחלת
 שבע , וכשנת שלש ועשרים ליואש רוצה לאמר
 בתחילת עשרים ושלש . (רד"ק) . (ב) לא
 סר ממנה . לא סטא מנהון . (הכשדי) .
 (ג) כל הימים . כל ימי יהואחז , כי בני
 יהואש בנו צאה התשעה לישראל .
 (ד) מושיע

יג (א) בשנת עשרים ושלש וכו' .
 היה לו לאמר בשנת עשרים ואחת , שהרי
 בשנת שבע ליהוא מלך יהואש , ועשרים ושבע
 ואחת כדי שמנה ועשרים , ושמנה ועשרים שנה
 מלך יהוא , אם כן בנו מלך בשנת עשרים ואחת
 ליואש מלך יהודה , כאמר , כי מה שאמר בשנת

מכלל יופי

יב (ה) כל כסף הקדשי' כו' , ג' כספ'י זכר כאן כסף עובר הוא מחצית השקל כמ"ש כל
 העבר על הפקודים , איש כסף כפשות ערכו , האומר ערכו עלי או ערך פלוני עלי , כל כסף
 אשר יעלה על לב איש הוא המתכדב לב"ה : (ו) מכרו , תאר : (ז) ויאחו , ענינו התרצות :
 (י) הסף , שם כלל לכלי השרת : (יא) ויצרו , ענין נכיות הכסף זכים וכיאלו צו עס
 הקשירה ופי' וכבר מנו אותו תחלה ואח"כ צרו אותו , ויש לפרשו ענין כורה שעשו הכסף מטבע
 להוציאו לאומנים ולקנות עבד' ואבנים : (יב) המתכו , פי' המתוקן בתשבוך ובמשקל , ויש
 לפרש שעשו אותו מטבע להוציאו לאומנים ולקנות עבדים ואבנים : המתכו , פי' המתוקן בתשבוך
 ובמשקל וי"ל שעשו אותו מטבע ככ"ל ויהי' ויצרו לשון כורה , וי"ת דמטקס : לחרשי העץ , לשכור
 חרשי העץ : ולגדרים , ענין גדר והם הצונים קירות האבנים : ולחזקה , שם ר"ל לחיזוק :
 (יג) מוזמרות , הם הכלים שעומרים בהם : (יד) כסף אשם זכסף חטאת , ר"ל שהאכזשים
 המפרשים מועת לאשם או לחטאת והותירו , הכה המותר ההוא לא יובח בית ה' לחוק הבית אך
 יהי' לכהנים , והנה הי' הדין שיקנו מהם חטאת או אשמות וימכרו לנכרי חטאת ואשם אך תקבו
 חכמי' שיהיה המותר לעולות הנשר לה' והעור לכהנים :

לחץ ישראל כי לחץ אתם מלך
 ארם: (ה) ויתן יהוה לישראל
 מושיע ויצאו מתחת יד ארם
 וישבו בני ישראל באהליהם
 בתמול שלשום: (ו) אך לא קר
 מחטאת בית ירבעם אשר
 החטיא את ישראל בה הלך וגם
 האשרה עמדה בשמרון:
 (ז) כי לא השאיר ליהואחו עם
 כי אם חמשים פרשים ועשרה
 רכב ועשרת אלפים רגלי כי
 אבדם מלך ארם וישמם כעפר
 לדש: (ח) ויתר דברי יהואחו
 וכל אשר עשה וגבורתו הלוא
 הם בהוגים על ספר דברי
 הימים למלכי ישראל: (ט) וישכב
 יהואחו עם אבתיו ויקברוהו
 בשמרון וימלך יואש בנו
 תחתיו: (י) בשנת שלשים
 ושבע שנה ליואש מלך יהודה
 ישראל בשמרון שש עשרה

ישראל פאן דעם קעניג ארם'ס ערליטט.
 (ה) דער עוויגע נאָב ישראל איינען
 רעטטער, זיא קאמען אויס דער גע-
 וואלט ארם'ס, אונד וואָהנטען ווידער
 רוהיג אין איהרען היטטען, וויא
 עהמאלס. (ו) דעננאָך ליסען זיא
 ניכט אָב פאָן דען זינדען דעם רויוועס
 ירבע'ס, דער ישראל פֿערפֿיהרטע,
 פֿאלגטען איהנען נאָך אימסער נאָך,
 זעלבסט דער האַין בליב נאָך אין שטרוך
 שטעהען. (ז) דעם יהואחו בליב פאָן
 זיינער גאנצען מאַכט ניכט מעהר איבריג,
 אַלס פֿונפֿציג רייטער, צעהן קריגס-
 וואַגען אונד צעהן טויזענד מאַן צו פֿוס;
 זאָ צערניכטעטע זיא דער קעניג פֿאָן
 ארם, אונד צערמאַלמטע זיא וויא
 שטויב! (ח) דיא איבריגע געשיכטע
 דעם יהואחו, זיינע טהאַטען אונד
 זיינע טאַפֿפֿערקייט פֿינדעט מאַן בעשרה
 בען אין דען יאהרכיכערן דער קעניגע
 ישראל'ס. (ט) יהואחו ענטשליך צו
 זיינען פֿעטערן, מאַן בעגרוב איהן צו
 שמרון, אונד זיין זאָהן יואש קאַם אָן
 זיינער שטעללע צור רעגירונג.
 (י) אים זיבען אונד דרייסיגסטען יאהר
 דעם יואש, קעניגס אין יהודה,
 וואָרד יהואש, זאָהן יהואחו, קעניג
 איבער ישראל אין שמרון, אונד רע-
 גירטע

מלך יהואש בן יהואחו על-
 באור

רשי שנה
 יג (ה) ויתן ה' לישראל מושיע. את
 יואש בן יהואחו שנחמר בו שלש
 פעמים תכס את ארם: (י) בשנת
 שלשים
 ושבע שנה ליואש מלך יהודה
 ישראל בשמרון שש עשרה

(ה) מושיע. הוא יואש בן יהואחו, כי
 כל ימי יהואחו לחץ אותם מלך ארם.
 (ד"ק). (ו) בה הלך. בהן אולו.
 (הכשדי). וגם האשרה וכו'. כי לא כרת
 אותה יהוא, אלא הכעלים השמיד הוא.
 (ד"ק). (ז) כי וגו'. אינו טעם לדבק אליו, אלא למה שאמר למעלה, כי לחץ אותם מלך
 ארם. (הכ"ל). (י) בשנת שלשים

שְׁנָה: (יא) וַיַּעֲשֶׂה הָרַע בְּעֵינַי
יְהוָה לֹא קָרַם מִכָּל-חַטָּאוֹת
יִרְבְּעַם בְּיַד-נִבְטֵי אֲשֶׁר-הֶחְמִיט
אֶת-יִשְׂרָאֵל כֹּה הֵלֵךְ: (יב) זִיתָר
דִּבְרֵי יוֹאָשׁ וְכָל-אֲשֶׁר עָשָׂה
וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר גָּלַחַם עִם אֲמֻצִּיהַ
מִלֶּךְ-יְהוּדָה הֵלֵאֲהֶם כְּתוּבִים
עַל-סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
יִשְׂרָאֵל: (יג) וַיִּשְׁכַּב יוֹאָשׁ עִם-

גִּרְמֵעַ וְעַבְדֵּיהֶן יֹאדָר • (יא) עַד
טְהַאֲט עַבְדֵּי-פֶּאֶלֶם , וּוְאִם דַּעַם עֻוְיָגָעַן
מוֹסֶפֶיֶל , וּוְיָד גִּיכַט פֶּאֶן דַּעַן וּוְיָדָעַן
יִרְבַּעִס , זֶאָהֶן נִבַט , דַּעַר יִשְׂרָאֵל
פֶּעַר-פִּיהֶרְטַע , אֹוְנֶר וּוְאִנְדַּעֶלְטַע שְׁטַעַטִס
דַּאֲרִין • (יב) דִּיא אִיבֶרִיגַע גַּעֲשִׁיכְטַע
דַּעַם יוֹאֲשׁ , זִינַע הַעֶלְדַּע נְטַהֲאָטַעַן אֹוְנֶר
זִינַעַן קֶרִיג מִיט אֲמֻצִּיהַ , קַעֲנִיג פֶּאֶן
יְהוּדָה , פִּינְדַּעַט מַאָן אֹוִיפֶגַע צִיִּיכְנַעַט
אִין דַּעַן יֶאֱהֶרִבִּיכַּעֶרֶן דַּעַר קַעֲנִיגַע
יִשְׂרָאֵלִס • (יג) יוֹאֲשׁ עֲנַט־שְׁלִיפָה צו
זִינַעַן פֶּעַטַּעֶרֶן , אֹוְנֶר יִרְבַּעִם כַּעֲשֻׁמִּיג
זִינַעַן

אֲבָתָיו וַיִּרְבְּעַם יָשָׁב עַל-כֶּסֶף

וַיִּקְבֹּר

רש"י

באור

שְׁלִשִׁים וּשְׁבַע וּגו' • מִקְרָא זֶה מוֹכַחַם
מִשְׁנֵי כַּדְדִּין וְלֹא מִנְחָתֵינוּ מִתַּקַּן שְׁהִים
לוֹ לֹוֹמֵר שְׁלִשִׁים וְחֲשַׁע שְׁהִרֵי עֹמֵד אֲבִיו
בְּשַׁנַּת עֶשְׂרִים וְשֵׁלֶשׁ לִיוֹאֲשׁ וּמוֹלֵךְ שְׁבַע
עֶשְׂרֵה שָׁנָה כְּמוֹת שְׁנַת שְׁלִשִׁים
וְחֲשַׁע לִיוֹאֲשׁ וְעוֹד הוּא אָמַר לְמַטֵּה בְּעִיִן
בְּשַׁנַּת שְׁהִים לִיוֹאֲשׁ בֶּן יְהוֹאָחַז מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
מֶלֶךְ חֲמִינִיהַ בֶּן יוֹאֲשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה כְּמוֹת
שְׁעֹמֵד יוֹאֲשׁ בֶּן יְהוֹאָחַז בְּשַׁנַּת אַרְבַּעִיִּי שֶׁל
יוֹאֲשׁ שְׁהִים שָׁנָה אַחֲרוֹנָה לוֹ וּבְשַׁנַּת
שְׁנִייהַ לִיוֹאֲשׁ בֶּן יְהוֹאָחַז מֶלֶךְ חֲמִינִיהַ וְחָף
כִּי תֹאמַר שֶׁמוֹלֵךְ חֲמִינִיהַ בְּשַׁנַּת מוֹת אֲבִיו
וְקִרְאָה הַכְּתוּב שְׁנַת שְׁהִים לִיוֹאֲשׁ לְמוֹדַת
שְׁלֹחַ מֶלֶךְ יוֹאֲשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל עַד שְׁנַת
שְׁלִשִׁים וְחֲשַׁע שֶׁל יוֹאֲשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה:
(יג) וַיִּרְבְּעַם יָשָׁב עַל כֶּסֶף • כִּנּוּ הִים •
וַיֵּשׁ לְתַמּוּהַ לְמַה נִּכְתְּבוּ כַּאֲן שְׁנֵי מִקְרָאוֹ
הֵלֵלוּ

ושבע וכו' • כנר קדם , כי בהיות יואש מלך
יהודה בראש שנת עשרים ושלוש למלכו , אז
מלך יהואחז , והוא מלך שבע עשרה שנה
מקוטעים משתי קצותיהן , והן יתכן שיהיו
בפחות משש עשרה שנה , ולזה יקוייב , שנבין
אמרו בשנת שלשים ושבע שנה אחר עבר ליואש
שלשים ושבע שנה , והיתה שנת שלשים ושמונה
לו בלתי שלמה , וזה יתכן שיהיה פחות משש
עשרה שנה מעט , וודמה , שהתחלת שנת
מלכי בית יהוא היא זולת התחלת שנת מלכי
בית דוד , ובזה האופן היתה השנה הראשונה
ליואחז קטועה , וגם האחרונה , ובזה יתיישר
זה המספר • וכנר בארנו כמה שקדם ,
ששפעים ירנה בזה , שאלה השנים עברו
שלמות למלכותו , ולפעמים ירנה , שהוא
בזאת השנה • (רלב"ג) • (יב) וותר וגו' •
למה הזכיר הנה סוף מלכות יואש ? והלא
עמיד עדיין לזכור את אשר עשה , ואחר כן
ויתר דברי יהואש ? אלא סמך תחלת מלכות
בנו לתחלת מלכותו , ואמר וירבעם ישב על
כסאו , להודיע כי במוזו המליכו , כמו שמלך
הוא בחיי אביו , אולי הרגיש בבנים אחרים
שהיו לו , שיחלקו עליו , לפיכך טרם מותו הושיבו על כסאו •
ולא אמר וימלך ירבעם בנו תחתיו , כמו שאמר בשאר המלכים , אלא כיון שאמר בלשון זה ,
בראש כי בנו ישב על כסאו קודם מותו • ובסדר עולם אומר : ירבעם מלך בחיי אביו שכן ,
נאמר וירבעם ישב על כסאו •

(רד"ק)

ויקבר יואש בשמרון עם מלכיו
 (יש"ו) ואלישע חלה את
 חליו אשר ימות בו וירד אליו
 יואש מלך ישראל ויבך על פניו
 ויאמר אבי אבי רַבֵּב יִשְׂרָאֵל
 ופָּרְשִׁי: (טו) ויאמר לו אלישע
 קח־קֶשֶׁת וְחֲצִים וְנָקָה אֶלְיִי קֶשֶׁת
 וְחֲצִים: (טז) ויאמר לַמֶּלֶךְ יִשְׂרָאֵל
 הֲרַבֵּב יָדְךָ עַל־הַקֶּשֶׁת וְהֲרַבֵּב
 יָדוֹ וַיִּשֶׂם אֶלְיִשֶׁע יָדָיו עַל־יְדֵי
 הַמֶּלֶךְ: (יז) ויאמר פָּתַח הַחַלּוֹן
 קְדָמָה וַיִּפְתַּח וַיֹּאמֶר אֶלְיִשֶׁע יֵרָה
 וַיֹּור וַיֹּאמֶר חֲזֵן־הַשּׁוּעָה לַיהוָה
 וְחֲזֵן־הַשּׁוּעָה בְּאַרְם וְהִבִּיתָ אֶת־
 אָרָם

זיינען טהראן , אין שמרון , נעבען
 דיא קעניגע ישראל'ס , וואודע יואש
 בעראבען . (יד) אלישע פערפיל אין
 איינע קראנקווייט , וואראן ער אויך
 שטארב , יואש , דער קעניג פאן ישראל ,
 בעזוכטע איהו , ווינטע פאר איהם ,
 אונד ריף אויס : א מיין פאטער , מיין
 פאטער ! ישראל'ס וואגען אונד רייטע
 רייא ! (טו) דא זאגטע אל'ישע צו
 איהם : ברינג באגען אונד פפילע הער !
 ער בראכטע זיי איהם . (טז) נון
 זאגטע ער צום קעניג פאן ישראל : לעגע
 דינע האנד אויף דען באגען ; ער לעגטע
 דיא דארויף , אונד אלישע לעגטע זיינע
 הענדע אויף דעם קעניגס הענדע .
 (יז) ער זאגטע פערנער : עפעע איין
 פענסטער געגען דיא מארגענווייטע , עם
 וואודע געעפענט , אונד אלישע זאגטע :
 שיהם הינויס ! דער קעניג שאם , אונד
 יענער ריף : איין זיגעספפיל פאם
 עוויגען ! איין זיגעספפיל געגען ארם !
 דא

באור

רשי

הללו שהרי עוד לפנינו הוא מספ' וסולך
 בדברי יואש וחזו' וכותו ויתר דברי יואש
 וגו' וישב יואש עם חזותיו וגו' ואומר
 חזו' שלח גכתבו אה להפסי' שלא לסמוך
 מיתת אלישע למקרא של ע' אומר ויעש
 הרע וגו' ואלישע חלה וגו' : יז פתח
 החלון קדמו' . מול ארץ ארם שהם צמור'
 גמה שנאמר ארם מקדם (ישעיה ט'
 י"ג) : ירה וזור . שדי ושדח : ויאמר
 חן תשועה וגו' . אלישע אמר החן הזה
 יהיה ס' תשועה לישראל : באפק . שם
 העיר

(רד"ק) . (יד) אבי אבי וכו' . כי הוא
 גבורת ישראל וכחם , בו ינכחו מלחמותיהם ,
 בעצותיו שיתן להם בדבר ה' . (רלב"ג) .
 (יז) ויאמר וכו' . העיר אותו , כי נכחו
 זה שקנה מידי אלישע , ינכח במלחמת ארם ,
 וזה החן שירה עתה , הוא סימן לזה , ואמר
 שיכס באפק עד כלל , הנה נחר שתהיה
 המלחמה באפק , כי משם יתכן לו יותר
 לכחם , וכבר זכרנו , שהשם יתנרך , כשיעשה
 המופתים , יעשה באופן , אשר בו יהיה בהם
 יותר מעט מן הזרות . (הכ"ל) . קדמה .
 לפי שארם היה למזרח ארץ ישראל , כמו
 שכתוב (ישעיהו ט' י"א) ארם מקדם .
 (מדברי רד"ק) . חן תשועה וגו' . גירא ,
 יתעביר לנח פורקנא מן קדם ה' , והדן
 גירא , יתעביר לנח כנחלא באנש ארם . (הכשדי)
 פ' שהיה גם כן אפק כנחלת בני אשר , זה היה לבני יהודה , כמו שפירשנו למעלה בדבר אחאב
 והוא המקום שנלחמו בו ישראל

באפק . אפק הוא מערי יהודה , ואף על
 ע"פ שפירשנו למעלה בדבר אחאב
 עם

אָרֶם בַּאֲפֶק עַד-כְּלֵה :
 (יח) וַיֹּאמֶר קַח הַחַצִּים וַיִּקַּח
 וַיֹּאמֶר לְמַלְךְ יִשְׂרָאֵל הֲבָ אֶרְצָה
 וַיִּךְ שְׁלֹשׁ-פַעֲמִים וַיַּעֲמֵד :
 (יט) וַיִּקְצַף עָלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים
 וַיֹּאמֶר לְהַכּוֹת הַכִּישׁ אֹדֵשִׁישׁ
 פַּעֲמִים אִזְ הַכִּיתָ אֶת-אָרֶם עַד-
 כְּלֵה וְעַתָּה שְׁלֹשׁ פַּעֲמִים תַּכֶּה
 אֶת-אָרֶם : (כ) וַיִּמַּח אֱלֹהֵי שָׁמַר
 וַיִּקְבְּרֵהוּ וַגְּדוּדֵי מוֹנָאֵב יָבִיאוּ
 בְּאֶרֶץ-בַּא-שָׁנָה : (כא) וַיְהִי הֵם
 קְבָרִים אִישׁ וְהֵנָּה רָאוּ אֶת-
 הַגְּדוּד

דוא ווירסט זיא בייא אפּק אויפֿס
 הויפט שלאגנען . (יח) נים נון דיא
 איבריגען פֿפֿיילע , פֿוהר ער פֿאַרט ,
 דערקעניג פֿאַן ישראל נאָהם זיא , אונד
 אלישע זאָנטע צו איהם : שלאַגע דאָ-
 מיט צור ערדע ; דער קעניג שלוג דאָ-
 מיטערנא מאל , אונד הילט דאָן איין .
 (יט) דאָ צירנטע דער געטטליכע מאַן
 איבער איהן , אונד שפּראַך : דו-
 העטטעסט פֿינף אָדער זעקס מאל דאָמיט
 שלאַגען וואָללען , דאָן ווירדעסט דוא
 אָרם פֿעלליג צו גרונדע געריכטעט
 האַבען ; זאָ אַבער ווירסט דוא זיא נור
 דרייא מאל שלאַגען קעננען !

(כ) אלישע שטאַרב , אונד מאַן בע-
 גרוב איהן . אין דיוועם יאָהרע פֿילען
 שטרייפֿענדע פֿאַרטעהיען פֿאַן מואב אינם
 לאַנד . (כא) עבען וואָללטען אייניגע
 לייטע יעמאַנדען בעגראַבען ; אַלס זיא אַבער דיא שטרייפֿענדע האָרדע זאָהען ,
 ווארפֿען

רש"י

באור

העיר : (יט) ויאמר לכה לכה חנוס או
 שש פעמי' היה לך : אז חס כך עשית .
 הכית את חס חנוס או שש פעמי' שהרי
 לסימן תשועה הרכבתי יודך על הקשת :
 (כ) יבאו בארץ : היו רגילין לבא ולשלו
 בארץ : בא שנה במיעל שנה בתשופת
 השנה בעוד הארץ מליאה דשחים ויש
 מאכל לבהמות דרך חילות לנחת :

עם מלך ארם בימי אכאז , והכו בני ישראל
 את ארם מאה אלף רגלי ביום אחד . (מדברי
 רד"ק) . כלה - מכה גמורה , המכלה את
 כל כנף המלחמה , וכן יאמרו - בימינו
 (שאטאל , אדער גענצליך שלאַגען) :
 (יט) "להכות וכו' - הוא חזי לך - לממסי
 קמא או שית זמנין . (הכשדי) . עד כלה .
 עד שניותא . (הכ"ל) . (כ) בא שנה .
 כתרומו במיעל שתי . ואפשר שתייה האל"ף
 תמורת ה"א הנקבה , והוא כמו בה שנה ,
 כלומר באותה שנה עצמה שמת אלישע באו
 (יחזקאל ל"א) באל"ף מקיס ה"א הנקבה ,
 (רד"ק) . והנה גם רלב"ג הסכים לדעתו ,
 וכן מתרגם אשכנזי . (כא) וישליכו את האיש וגו' . מרוב חפז מפחד הגדוד , השליכוהו
 בקבר אלישע , כלומר במערת אלישע , שנקבר בה , ולא היה להם אלא לפתוח פי המערה ,
 ולהשליכו במוכה , והיה נקל להם לעשות זה מלחפור קבר לאיש , ופירושו ויהי הם קיברים אים ,
 רובים לקברו , מתעסקים בקבורתו , וכיון שפתחו פי המערה , השליכוהו שם , ונתגלגל האיש
 עד שנוע בעצמות אלישע , והוא וילך ויגע האיש בעצמות אלישע . (רד"ק) . ויחי ויקם על
 רגליו . ורבה בזה , שסיה תחיה שלמה , עד שכבר קם על רגליו , לא כמא שהיה הענין .

יד (ז) ויקרה
 גדודי מואב בארץ , וכמוהו על כן נבהא קומתו
 וכן בה ברוב גלוליו (סס י"ד) ה"א במקום אל"ף . (רד"ק) . והנה גם רלב"ג הסכים לדעתו ,
 וכן מתרגם אשכנזי . (כא) וישליכו את האיש וגו' . מרוב חפז מפחד הגדוד , השליכוהו
 בקבר אלישע , כלומר במערת אלישע , שנקבר בה , ולא היה להם אלא לפתוח פי המערה ,
 ולהשליכו במוכה , והיה נקל להם לעשות זה מלחפור קבר לאיש , ופירושו ויהי הם קיברים אים ,
 רובים לקברו , מתעסקים בקבורתו , וכיון שפתחו פי המערה , השליכוהו שם , ונתגלגל האיש
 עד שנוע בעצמות אלישע , והוא וילך ויגע האיש בעצמות אלישע . (רד"ק) . ויחי ויקם על
 רגליו . ורבה בזה , שסיה תחיה שלמה , עד שכבר קם על רגליו , לא כמא שהיה הענין .
 בנן השוכמית , שהיתה מאת

מלכי
 את
 הליו
 פניו
 אל
 שע
 שת
 י
 נ
 די
 י
 י

והארבען זיא דען טאדטען אין אלישע'ס
 גראב, דיוער בעריהרטע אלישע'ס
 געביין, ווארד ווידער לעבענדיג, אונד
 שטאנד אויף ויינען פיסען. (כב) חואל,
 קעניג פאן ארם, דריקטע ישראל, זא
 לאנגע יהואחו לעבטע. (כג) אבער
 ענדליך ווארד איהנען דער עוויגע ווידער
 געוואגען, ערבארטטע זיך איהרער,
 ווארטטע זיך צו איהנען, אונד וואללטע
 זיא נאך ניכט צו גרונדע ריכטען, נאך
 ניכט פאן זיך שטאסען, וועגען ויינעס
 בונדעס, דען ער מיט אברהם, יצחק
 אונד יעקב ערריכטעטע. (כד) חואל,
 קעניג פאן ארם, שטארב, אונד זיין וואהן
 בן הדרד ווארד קעניג אן ווינער שטעללע.
 (כה) איהם נאָהם יהואש, וואהן
 יהואחו, ריא שטערטע ווידער אב,
 דיא דיוער ויינעם פאטער יהואחו אין
 איינעם קריגע אבנאָהם; דרוואמאהל
 שלוג איהן יואש, ביס ער ריא שטערטע
 ישראל'ס ווידער צוריק גאב.
 יד (א) אים
 שלוש פעמים הכהו יואש וישב את ערי ישראל:

הגדוד וישליכו את האיש
 בקבר אלישע וילך ויגע האיש
 בעצמות אלישע ויהי ויקם על-
 רגליו: (כב) וחואל מלך ארם
 לחץ את ישראל כל ימיו יהואחו:
 (כג) ויחן יהוה אתם וירחמם
 ויבן אליהם למען בריתו את-
 אברהם יצחק ויעקב ולא אבה
 השחיתם ולא השליכם מעל-
 פניו עד-עתה: (כד) וימת חואל
 מלך ארם וימלך בן הדרד בנו
 החתיו: (כה) וישב יהואש בן
 יהואחו ויקח את הערים מיד
 בן הדרד בן חואל אשר לקח
 מיד יהואחו אביו במלחמה

יד (א) בשנת

ב א י ר

הנה בדברים האלה כרחיק התבסס הזה את
 ההנשמה, כדרכי תמיד. (כה) וישב את
 ערי ישראל. מוסב על בן הדרד מלך ארם
 והטעם, שיהואש בן יהואחו מלך ישראל הכה
 את מלך ארם ג' פעמים, עד שהיפרכ להשיב
 את ערי ישראל, אשר לקח מיד יהואחו.

תחיתו מעט מעט, אך זה שב תיכף לכחו,
 לעמוד על רגליו. או אפשר שהיה הרבון בזה,
 שכבר היה לעמוד על רגליו, לא ללכת לביתו
 לעניו. הראשון. (מדברי רלב"ג)
 (כג) ולא השליכם מעל פניו. ולא
 סגלונן מארע בית שכנתיה. (הכשדי).

יד (א) בשנת

יד (א) בשנת

מ כ ל ל י פ י

יג (ז) כי לא השאיר. אינו טעם לרנן ליו שא לאמה שאמר למעלה כול לקח: (טו) הרמב
 יד. נא בתפוסת קשת ביד: (יו) ויור. איתן מהפעיל שדשורה: (כ) בא שנה:
 י"ת במקום מקור במשל שמה, ואפשר כי האלף במקום ה"א בה כלומר באותו שנה ותהי' האלף
 במקום ה"א הכינוי כמו שזכרנו ג"כ להיפך במלת גה ברב גלוליו וכן מנאנו ה"א הנקטה
 מומרת באלף במלת גנהס; הישגהס

יג (ז) כי לא השאיר. אינו טעם לרנן ליו שא לאמה שאמר למעלה כול לקח: (טו) הרמב
 יד. נא בתפוסת קשת ביד: (יו) ויור. איתן מהפעיל שדשורה: (כ) בא שנה:
 י"ת במקום מקור במשל שמה, ואפשר כי האלף במקום ה"א בה כלומר באותו שנה ותהי' האלף
 במקום ה"א הכינוי כמו שזכרנו ג"כ להיפך במלת גה ברב גלוליו וכן מנאנו ה"א הנקטה
 מומרת באלף במלת גנהס; הישגהס